

VEČERNIK

POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII. TELEFON: UREDNIŠTVA 25-67
Štev. 61 UPRAVE 28-67
POSTNI ČEKOVNI RAČUN 11.409

Maribor, sredo 15. marca 1939

NAROČNINA NA MESECI:
Prejeman v spravi ali po pošti 10.— din.
dostavljen na dom 12.— din. tujina 25.— din

Cena
din 1.—

Nemške čete vkorakale na Češko

Slovaška se je včeraj dokončno odcepila in osamosvojila — Karpatsko Ukrajino je zasedla madžarska in poljska vojska — Preostala Češka nemški protektorat — Kakšna bo nadaljnja usoda treh zlomljenih slovanskih narodov, še ni znano

ČEŠKOSLOVAŠKA REPUBLIKA JE RAZBITA! PO ODCEPITVI IN OSAMOSVOJITVI SE JE VČERAJ ODCEPILA IN OSAMOSVOJILA TUDI KARPATSKA UKRAJINA, TODA NJENO SAMOSTOJNO ŽIVLJENJE NI TRAJALO NITI EN SAM DAN. OD JUGA SO VKORAKALI V KARPATSKO UKRAJINO MADŽARI, OD SEVERA POLJAKI, UKRAJINSKA VLADA IN ČEŠKA VOJSKA SE JE PA UMAKNILA V ROMUNJO. KAKŠNA BO KONČNA USODA KARPATSKO UKRAJINE, JE SEDAJ ODVISNO OD NEMČIJE, KI SE PA NAJBRŽE ZANJO NE BO EKSPONIRALA. ČEŠKA JE POSTALA NEMŠKI PROTEKTORAT IN DAVI OB 6. URI SO PRIČELE OD VSEH STRANI KORAKATI VANJO NEMŠKE ČETE. POLOŽAJ TRENUTNO ŠE NI POPOLNOMA JASEN IN ŠE NI MOGOČE PRESODITI DO KONCA, KAKŠNE BODO POSLEDICE NASTALIH DOGODKOV.

Samostojna slovaška republika

RAZGLASITEV SAMOSTOJNOSTI SLOVAŠKE IN NOVA VLADA BRATISLAVA, 15. marca. Dr. Tiso je imel včeraj zjutraj takoj po vrnitvi iz

Nemčije dolgo konferenco z dr. Sidorjem, nato s prof. Tuko in Machom, končno se je pa sešla k sebi celokupna vlada, na katero so bili povabljeni tudi razni voditelji

stranke. Ob 10. uri se je sešel slovaški parlament, ki je zboroval tri ure. Ob 13.30 je šef propagande Mach objavil, da je parlament sklenil odcepiti Slovaško od Češke. Slovaška je postala samostojna država. Objavljena je bila tudi lista nove, prve samostojne slovaške vlade, ki je postavljena tako-le: predsednik dr. Josef Tiso, podpredsednik dr. Tuka, notranji minister in minister za socialno politiko Karel Sidor, zunanji minister Turčanský, finančni minister Pruziňský, gospodarski minister Modrický, vojni minister Čajploš, pravosodni minister Sivač, prometni minister Stano, propagandni minister Šano Mach. Predsednik parlamenta ostane dr. Martin Sokol. Dr. Tiso je obenem tudi začel predsednik slovaške republike.

BRATISLAVA, 15. marca. S posebno noto je zunanji minister dr. Turčanský obvestil vse vlade o nastanku nove države, njenem prvem predsedniku dr. Tisu in zagrožil za priznanje.

ZAČASNA SLOVAŠKA USTAVA Slovaški parlament je sprejel začasno ustavo slovaške republike, ki se glasi: Slovaška se razglasi za neodvisno in samostojno slovaško državo. Slovaški deželni zbor se spreminja v zakonodajno zbornico. Do sprejetja dokončne ustave je vsa izvršilna oblast v rokah vlade, ki jo imenuje parlament. Vsi zakoni, ukazi in ostali ukrepi ostanejo v veljavi s spre-

membami, ki izhajajo iz duha neodvisnosti slovaške države. Vlada se pooblašča, da ukrene vse potrebno za ohranitev reda in varnosti državnih interesov. Ta zakon se uveljavi z današnjim dnem in vlada ima nalogo, da ga izvrši. Prvi akt nove države je bila zahvalna brzojavka, ki jo je poslal dr. Tiso Hitlerju, v kateri se mu v imenu slovaškega naroda zahvaljuje za pomoč pri razglasitvi samostojnosti, v isti brzojavki pa prosil Hitlerja tudi za njuno politično zaščito. Nato je imel dr. Tiso po radiu govor, v katerem je dejal, da je slovaški slovaški sen po samostojnosti sedaj uresničen.

HLINKOVA GARDA VOJSKA. BRATISLAVA, 15. marca. Vodja Hlinkove garde je objavil dopolnje ob pol 12. uri preko radia, da predstavlja od tega trenutka dalje Hlinkova garda slovaško obojevo silo in da zanjo velja stroga vojaška disciplina. Svaril je pred vsakim prestopkom, ki bi tako disciplino kvaril, nadalje naj Hlinkovi gardisti ne nasedajo alarmantnim vestem, kajti veliki vodja nemške rajha je prijatelj Slovakov. Ti pa bodo znali braniti sovražne čine, ki se od davi dogajajo na južnih in severnih slovaških mejah.

RAZHOD DVEH NARODOV Slovaška vlada je odredila takoj zasedbo vseh mej države, tudi nasproti Češki. Meje so zasedli oddelki Hlinkovc gardie in vojske. Vendar Slovaški sedanje meje nasproti Češki ne priznavajo, ampak zahtevajo tudi priključitev južnozahodnega dela Moravske, kjer tudi še žive Slovaki. Slovaška se je poslovlila od Češke z razglasom dr. Tise, v katerem se Čehi ostro napadajo. Medtem je pa izdal češki tiskovni urad uradni razglas, v katerem podaja historiat razvoja dogodkov, sodelovanja med Čehi in Slovaki v preteklosti in v zadnjih 20 letih in pravi nazadnje, da se Čehi ne ločujejo od Slovakov s sovraštvom, ampak jim žele, da bi si ustvarili v samostojni državi srečno življenje. Češko vojaštvo je pričelo takoj zapuščati Slovaško in naglo se seke na Češko tudi vsi Čehi.

Konec Karpatske Ukrajine

KRATKA SAMOSTOJNOST KARPATSKO UKRAJINE HUST, 15. marca. Ko so prispele včeraj šne vesti o dogodkih na Slovaškem, je nastala vsotaja ukrajinskih gardistov. General Prechala je dal četam takoj nalog, da upor zadržijo, kar se je tudi zgodilo, potem ko je češko vojaštvo preganilo gardiste z zasedenih položajev. Boj je bil srdit in na obeh straneh mnogo žrtve. Ukrajincev je padlo 30, Čehov pa nad 100. Predsednik vlade Vološin se je obrnil zaradi tega brzojavno za pomoč na

Hitlerja. Hitler je interveniral preko Prage, ki je ukazala generalu Prechalu, naj računa z nastalim položajem. Medtem so se sestali tudi že zastopniki Karpatske Ukrajine pod predsedništvom Vološina, ki so prav tako kakor Slovaki sklenili ustanoviti samostojno Karpatsko Ukrajino. Sestavljena je bila nemudoma nova samostojna vlada pod Vološinovim predsedstvom.

VPAD MADŽARSKIH IN POLJSKIH ČET Medtem je pa poslala Madžarska že

ultimativne zahteve v Prago, v katerih zahteva umik čeških čet iz Karpatske Ukrajine. Istočasno je protestirala Poljska v Berlinu proti samostojnosti Ukrajine, zahtevajoč njeno priključitev k Madžarski. Madžarske čete so tekom dneva na več mestih vdrle v deželo in zasedle 30 vasí. Ukrajinska garda se jim je s pomočjo čeških čet sprva uspešno postavila v bran. Vlada pa je zaprosila Nemčijo za pomoč in brzojavila tudi v Rim. Toda popoldne so se zbrale na severni meji Karpatske Ukrajine še poljske čete in pričele prodirati proti jugu, tako da na uspešen odpor ni bilo več mogoče misliti. Češke čete so se pod poveljstvom generala Prechala pričele umikati s položajev proti romunski meji in so prešle tekom večera in noči v Romunijo. Prodiranje Madžarov z juga in Poljakov s severa se nadaljuje in se pričakuje, da se bosta obe vojski vsak trenutek srečali na dveh mestih.

ZADNJE UPANJE NEMČIJA?

Ukrajinska vlada in voditelji Ukrajincev se baje pripravljajo na pobeg v Romunijo, vendar je v kaosu, ki je nastal, težko pregledati položaj. Zdi se, da je usoda Karpatske Ukrajine odločena. Resiti bi jo mogla samo še aktivna nemška pomoč, toda nihče ne ve, na kakšno stališče se bo Berlin postavil. Karpatska

Ukrajina je živeła je dokler je bila v sklopu CSR.

CHUST, 15. marca. Monsinjur Vološin, predsednik karpatsko-ukrajinske vlade, je z vsjo vlado zbežal pred prodirajočimi madžarskimi in poljskimi četami v Romunijo. Madžarske čete cenijo na 60.000, vendar pa je Madžarska odredila splošno mobilizacijo ter pričakuje novega navalava čet v Karpatsko Ukrajino.

BUDIMPEŠTA, 15. marca. Dasi je praška vlada uradno sprejela vse zahteve madžarskega ultimata, je izdala madžarska vlada uradni komunik, v katerem objavlja, da Češka ni sprejela one točke ultimata, ki govori o pravici madžarske manjšine, da se nemudoma formira v oborožene odrede.

RIM, 15. marca. Madžarski poslanik v Rimu je bil včeraj pri grofu Ciannu. O razgovorih ni podrobnosti, vendar mislijo, da je bila dogovorjena popolna absorbcija Karpatske Ukrajine po Madžarski.

BUKAREŠTA, 15. marca. Rumunska vlada varuje striktno rezerviranost, gleda pa na razvoj dogodkov s povečano skrbjo.

BUKAREŠTA, 15. marca. Rumunska vlada zanika, da bi bile njene čete prekoračile meje Karpatske Ukrajine in zasedle 20 romunskih vasí. Vsaj do davi do 8. ure noben romunski vojak še ni prestopil meje.

Češka nemški protektorat

RAZVOJ DOGODKOV V PRAGI PRAGA, 15. marca. Praške ulice so izgledale včeraj in danes kakor za časa lanskih septembriških dogodkov. Ozromne množice vro po ulicah in oblegajo zlasti uredništva listov, da izvedo o nadaljnjem razvoju strašne češke tragedije. Zelo predrzni pa so postali Nemci, ki izjavljajo povsod po mestu enako, kakor so lani. Le čuječnosti policije se je treba zahvaliti, da se niso razvili krvavi spopadi. Vendar se posamezni incidenti ne dajo preprečiti.

HACHA IN CHVALKOVSKY V BERLINU

Ob 16. uri včeraj je sklenil ministrski svet, da se predsednik republike dr. Hacha in zunanji minister dr. Chvalkovsky nemudoma odpejeta v Berlin k Hitlerju. Oba sta se kmalu nato že podala na pot. V Berlinu sta bila prezident in zunanji minister sprejeta z vsemi častmi. Oddelke častne čete lu je pozdravil po vseh predpisih, nista pa bili odigrani državni himni. Zvečer ju je sprejel Hitler. Glavna konferenca pa se je pričela popolnoma in je trajala do 3. ure zjutraj. Konferenca se je vršila med predstavniki Nemčije: Hitlerjem, Goeringom in Ribbentropom ter vrhovnimi poveljniki armade na eni strani ter med predsednikom bivše češko-slovaške republike dr. Hecho in zunanjim ministrom dr. Chvalkovskim. Ob koncu konferenca je bil dr. Hacha primoran izročiti Hitlerju spomenico, v kateri ga zaprosi v imenu Češke, da jo vzame pod svoj protektorat. Hitler mu je takoj odgovoril, da je od tega trenutka dalje Češka in usoda češkega naroda v njegovih rokah. Obenem pa je objavil, da Nemčija

mora zasediti Češko, da tako zasigura samo sebe.

PROTEKTORAT NEMCIJE.

BERLIN, 15. marca. Minister dr. Goebbels je izdal davi ob 6. preko radia naslednjo proklamacijo Hitlerja na narod: Po nalogu vodje sporočam nemškemu narodu naslednje:

»Med vodjo in državnim predsednikom dr. Hacho je prišlo pravkar do naslednjih zaključkov:

Vodja in državni kancelar je v navzočnosti češkoslovaškega zunanjega ministra dr. Chvalkovskega sprejel na lastno željo predsednika češko-slovaške republike. Na sestanku so prešli vse dogodke in resni položaj na dosedanem področju Češko-Slovaške. Na obeh straneh je prišlo do soglasja, da je treba združiti vse napore za vzpostavitev miru in reda v tem delu Srednje Evrope. Češkoslovaški državni predsednik je, da bi se ta cilj dosegel in da bi prišlo do skorajšnjega pomirjenja, zaupal usodo češkega naroda vodji nemške države. Vodja je sprejel češki narod pod svoje varstvo in mu zagotovil pod okriljem nemške države avtonomni razvoj.

Izjava je bila podpisana v dveh izvodih. K tej izjavi je izdal vodja naslednjo proklamacijo na narod:

»Pred meseci je bila Nemčija primorana, zaščititi svoje rojake na strujenem ozemlju pred terorjem češkoslovaškega režima. V zadnjih tednih je prišlo znova do reakcije in Slovaki so se odtrgali od Prage. Češkoslovaška država je prenehala obstajati. Vsako uro so se množili klici naših rojakov na pomoč, begunci so se spet zatekali v Nemčijo.

Da se na tem življenjskem prostoru vzpostavi red, sem ukazal, naj z današnjim dnem vkorakajo nemške čete na Češko in Moravsko. Pred terorjem bodo zaščitile vse preganjance ter znova uvedle red na prostoru, kjer so se v tisoletni zgodovini politično skupno razvijali Nemci in Čehi.

Maribor, 15. marca.

Drugo dejanje tragedije CSR nas kot Slovane sili, da si brez sentimentalnosti in popolnoma objektivno odgovorimo na vprašanje: kje so vzroki in kje je krivda, da se je zgodilo, kar se je. Skupne države Čehov, Slovkov in Ukrajincev ni več! Čehi in Slovaki, ki so si med Slovani najbližji, so se razšli. Uničena je velika stavba, ki jo je zgradil veliki pokojni filozof dr. T. G. Masaryk in ki bi bila lahko služila za jedro zbirališča vseh Slovanov. Kdo je to zakrivil in zakaj?

Vzroki tragičnega razhoda so v naprednem pojmovanju slovanstva, krivda pa je v enaki meri na obeh straneh, pri Čehih in pri Slovakih. Češkoslovaška republika je bila ustanovljena kot prostovoljna tvorba takih Čehov kakor Slovkov, in oboji so prišli vanjo z namenom, da si v skupnosti zagotovijo in zavarujejo svobodni in nemoten razvoj ter obstanek narodne individualnosti. Vsaj Slovaki se niso pridružili CSR zato, da bi prenehali biti Slovaki in bi postali nekaj novega: Čehoslovaki. Na tej podlagi bi morala biti za oboje pot že od vsega začetka jasna in nesporna: priznati bi si bili morali drugi narodno individualnost, enakopravnost ter enake pravice in dolžnosti. To se žal ni zgodilo. Čehi je premagala izkušnja, ki zavede skoraj vsak slovaški narod, kadar mu je mogoče zavladati nad drugim, šibkejšim slovaškim narodom ali njegovim delom. Ta izkušnja je obstajala v tem, da so se v doli želili po vključitvi Slovkov v svoj narodni organizem. Hoteli so umetno ustvariti češkoslovaški narod, ki pa bi bil v resnici le češki narod z razširitvijo na Slovake, od katerih bi ostalo za spomin samo še njihovo ime v drugi polovici novega narodnega imena.

Tega svojega namena Čehi sicer res nikoli niso skušali uveljaviti z brutalno silo, toda stremenje po tem je bilo vselej dvajset let živo, včasih bolj včas manj, včasih odkrito včas prikrito. V Pragi se je vedno oznanjalo češko-slovaško narodno edinstvo, in zahteve Slovkov po samopravi, kakor jo je določala pitfshurška pogodba, so nalezle tam vseh dolgih dvajset let na gluha nšesa. Namesto na večino Slovkov, se je Praga naslanjala vedno le na tisto manjšino in na tiste posamezne Slovake, ki so bili voljni, služiti praškim intencijam. Da so te metode Slovake zagrenile in jih terale čedalje bolj v odpor in odtujevanje od Čehov, je psihološko razumljivo. Prav tako je psihološko razumljivo tudi to, da so se te dni zballi, da hočejo Čehi s svojim poseganjem v tako težko in tako pozno priborjeno avtonomijo Slovkov te avtonomije zopet ukiniti. In nobenega dvoma ni, da bi jo bili v duši tudi dejansko radi odpravili, ako bi jim bilo to brez nadaljnje mogoče. To je bila češka krivda.

Nič manjša ni bila slovaška. Njihova dolgoletna politična pasivna rezistenca in kolaboracija z ljudmi, ki niso bili samo sovražniki Čehov, ampak tudi izdajalci svojega lastnega slovaškega naroda, je vzbujala pri Čehih upravičeno bojaznjo ne samo za obstoj države, ampak tudi za svobodo Čehov in Slovkov skupaj. Razen tega so zavladale nad Slovaki reakcionarne sile, tuje ne samo progresivnim Čehom, ampak tudi vsej evropski sodobnosti. Slovaški klerikalizem, zagrizen in netoleranten, je moral biti nesimpatičen vsem v državi brez razlike narodnosti, ki se mu po svoji duhovni usmerjenosti niso mogli podrediti. Ta klerikalizem je objubil že pred doseženo avtonomijo odpravo vseh svobodiščnih prepričanj, ko pa je po doseženi avtonomiji tudi dejansko zavladal nad Slovkami. Je napravil in je žalostno karikaturo bivše Dollfusove in Schuschniggove Avstrije. S samo klerikalizmu lastno brutalno intoleranco je zatri vsa zibanja, vsa društva in vse liste, ki niso trobili v njegov rog.

Razen tega je moralo vzemiriti Čehi in tudi druge Slovane slovaško pakiranje z Nemci doma in izven države. Navadni in v državnih zadevah neizkušeni slovaški klerikalci so se s tem podali na nesimpatično, a tudi nevarno pot, katere konca še ne vidimo, nasplo pa zelo spominja na čase naših slovenskih koroških knezov, ki so hodili po zaščito k Bavarcem in zapravili tako za več kot tisoč let slovensko narodno svobodo. Tega ne bi bili smeli storiti v nobenem primeru,

ZASEDBA ČESKE

Nemški oboroženi sili je izdal Hitler naslednje povelje: »Češko Slovaška je v popolnem razsulu. Na Češkem in Moravskem vlada neznesen teror nad Nemci. Dne 15. marca bodo začele nemške čete in letala zasedati Češko, da zagotovijo življenje in imetje vseh državljanov. Pričakujem od vsakega vojaka, da ne bo nastopal proti prebivalcem zasedenega ozemlja kot sovražnik, temveč kot nosilec voje nemškega naroda, ki prinaša znosni red v zemljo. Vsak odpor naj se v krali zatre. Zavedajo se, da zastopate na čeških tleh Veliko Nemčijo.«

NEMŠKE ČETE NA POHODU.

BERLIN, 15. marca. Zaradi splošnega kaosa, ki je zavladal v na tri dele razkosani češkoslovaški državi, se je Velika Nemčija čutila primorano, da uvede red. Nemčija se tej zgodovinski nalogi ni odtgnila. Nemške čete 8. armadnega zbora in Hitlerjevi oddelki so prekorčili češko mejo na črti Moravska Ostrava-Vitkovice. Praška vlada je izdala ukaz, naj se prebivalstvo ne upira in v vsakem pogledu pokori okupacijskim oblastvom.

PRAGA, 15. marca. Točno po načrtu je ob 6. uri zjutraj preletelo češko-moravsko mejo na različnih mestih 800 nemških letal, ki krležje prodiranje nemških čet. Te so kmalu po 6. uri, v glavnem motorizirane ednlce, na različnih mestih prekoračile črto in moravsko mejo. Letalom je bil izdan od nemškega letalskega poveljstva strog ukaz, da se ne smejo ni-

kjer spustili na tla, koder prebivajo Čehi. BERLIN, 15. marca. Oddelki nemških čet so danes zjutraj prekoračili nemško-češko mejo ter prodirajo v notranost Češke in Moravske. Eskadrilje nemških letal so preletele meje in odletele k določenim letališčem.

BERLIN, 15. marca. Letalski minister je odredil zaporo zračnega pasu na češko-nemški meji. Prehod je za vsa letala, z izjemo nemških vojnih letal, prepovedan. Zračni prostor nad češkim ozemljem zapadno od črte Bratislava—Moravska Ostrava je pod najstrožjo kontrolo.

BERLIN, 15. marca. Nemška vojska, ki od davi ob 6. koraka v Češko, šteje 14 divizij pod poveljstvom generala Lista. Nadaljših 14 divizij čaka v rezervi.

PRAGA, 15. marca. Praška vlada je na ukaz predsednika dr. Hache, ki je bil v to primoran, in v sporazumu z vojnimi ministrom gen. Syrovim odredila, da se češko-slovaška vojska ne sme prodirajočim nemškim četam nikjer staviti v bran in da se mora strogo držati ukazov praške vlade.

ZASEDBA BRNA IN PRAGE

BRNO, 15. marca. Točno ob 11. uri so se pojavile na brnških dohodnih ulicah nemške motorizirane čete. Ob pol 12. uri le b'lo mesto zasedeno.

PRAGA, 15. marca. Pričakujejo, da bo Praga zasedena v večernih urah. Praški radio poziva prebivalstvo, zlasti lastnike motornih vozil, da se točno držijo danih smeri vožnje, ker bodo nasproti dosežanemu češkemu cestnemu redu nemške čete vkorakale po desni strani.

BERLIN, 15. marca. Ves nemški tisk triumfirja in še dalje blati Čehi. Obenem piše ironično, da nihče na svetu niti s prstom ne migne, da bi prišel Čehom na pomoč.

Odmevi dogodkov v svetu

ANGLEŠKA VEST O ZASEDBI.

LONDON, 15. marca. Nemčija je z ultimatom prisilila Češko, da se ji je popolnoma vklonila in postala dejansko in njeno vtektoratno ozemlje. Tekom noči in jutra so pričele nemške čete zasedati Češko. Najprej so zasedle Moravsko Ostravo. Čete nadaljujejo pohod tudi z drugih strani. Zdi se, da bodo nemške čete zasedle tudi Slovaško in Karpatsko Ukraino. Istočasno so vkorakale v Karpatsko Ukraino tudi madžarske in poljske čete. V Bratislavi pričakujejo vsak trenutek prihod nemških motoriziranih čet.

DEBATA V ANGLEŠKEM PARLAMENTU.

LONDON, 15. marca. Pri večerašnji zunanje-politični debati v angleškem parlamentu je več opozicijskih poslancev stavilo na predsednika vlade Chamberlaina nujna vprašanja, ali bo Anglija intervenirala v korist Češke ali ne. Major Attlee je vprašal, ali ni Anglija obvezana, da izvaja iz garancij za meje CSR logične posledice. Chamberlain je odgovoril, da Anglija garancije izjave še ni podpisala. Sir Archibald Sinclair je vprašal, ali Anglija vsaj moralno ni dolžna priskočiti napadeni žrtvi na pomoč, narkar je Chamberlain dejal, da to njegovega prejšnjega odgovora ne more spremeniti. Na vztrajanje Attleea je pa Chamberlain odgovoril, da bi garancija veljala le, če bi bila Češka napadena od zunaj, toda Anglija take garancije, kot rečeno, nikoli ni podpisala.

LONDON, 15. marca. Winston Churchill je večerj izjavil v parlamentu, da se strinja z mnenjem, da Anglija v danem trenutku ne more ničesar storiti v prid napadene žrtve. Velika zmeta pa bi bila domneva, da se ta napad na Češko-Slovaško ne tiče tudi Anglije. Na takšno nezasišano izzivanje je treba odgovoriti s pospešeno oborožitvijo.

NAIVNA ANGLEŠKA SODBA

LONDON, 15. marca. Pod napisom »Konec češkoslovaške države« piše »Eve-

ning Standart«, da je propadel polzpus, po Monakovem uravnovešitju težnje okrnjenih delov Češko-Slovaške. Slovaki se dvajset let niso udeležili vodstva države. Nemčija na rešitev češkoslovaškega vprašanja ni vplivala. Svet je postavljen pred presenetljivo dejstvo, v katerem mora tudi Anglija ostati nevtalna.

Upravičena francoska skepsa

V PARIZU NE VERUJEJO V USPEH EVENTUALNE SVETOVNE POLITIČNE KONFERENCE IN DVOMIJO CELO V MOŽNOST NJENEGA SKLICANJA.

PARIZ, 15. marca. Medtem ko v Italiji Chamberlainovo namero o sklicanju svetovne politične konference ironizirajo, se pojavljajo v Franciji proti njej najresnejši pomisleki. Po francoskem mnenju niso podani še prav nobeni psihološki pogoji za sklicevanje take konference. Prav najnovjši dogodki v zvezi z razbitjem CSR so dokazali, da na strani Nemčije in Italije ni prav nobenega znaka kake voje za opustitev politike pre-

GLASOVI FRANCOŠKEGA TISKA

PARIZ, 15. marca. Današnji francoski tisk reagira na invazijo na Češkem z največjo ostrino. Maurice Dekobra, znani francoski pisatelj, primerja ločitev Slovaške od Češke z ločitvijo zakona in pravi, da je ločitev pordil in sam človek. Wladimir d'Ormesson se sprašuje v »Figaro«, ali bo Italija dopustila ustvaritev največjega kontinentalnega imperija? »Popularea«, glasilo francoskih socialistov, označuje zasedbo CSR kot brutalno operacijo. Svari pa, da se mora Evropa zavredati, da se ne da noben problem več izločati od drugega. »l'Ouvreur« piše, da se je Nemčija zavzemala tekom 20 let za revizijo versalske mirovne pogodbe. Sedaj je Evropa dobila nemško revizijo te pogodbe. Sprušnje Italijo, če ni paradoksalno, da Italija podpira širjenje onega imperija, proti kateremu je bila v vojni.

PARIZ, 15. marca. Večerni tisk soglasno izraža presenečenje in nezadovoljstvo nad vpadom nemških čet na Češko in Slovaško.

FRANCIJA NI PRIZADETA?

PARIZ, 15. marca. Razvoj dogodkov in popočin razpad Češko-Slovaške je napravil v francoskih parlamentarnih krogih globok vtis. Poslanci so bili v razgovorih zelo rezervirani. Splošno pa prevladuje mnenje, da Francija z novim stanjem v Srednji Evropi neposredno ni prizadeta.

FRANCOSKA IN ANGLEŠKA INTERVENCIJA V BERLINU.

BERLIN, 15. marca. Po nalogu francoskega zunanjega ministra Bonmeta je večerj Francija potom veleposlanika Coulondrea pri nemški vladi intervenirala zaradi dogodkov na Češkem in Slovaškem. Isto je storila Anglija.

AMERIKA ZASKRBLJENA.

NEWYORK, 15. marca. Cim so prispеле prve vesti o dogodkih na Slovaškem in zasedbi bivše CSR, so izšle posebne izdaje listov. V splošnem je soglasno poudarjena zaskrbljenost zaradi zaostrojitve mednarodnega položaja. V Ameriki napovedujejo za konec marca še večjo mednarodno krizo. Vse male demokracije bodo pregrezne v sporu med totalitarnimi in velikimi demokracijskimi silami sveta.

CASADO UPA NA SPORAZUM.

LONDON, 15. marca. Po zanesljivih informacijah, ki so jih dobili v Londonu, sta Italija in Nemčija celo še v zadnjem času poslali generalu Francu nove čete in bojni material, namesto da bi po danih obljubah odpoklicali svoje dosedanje protovojke.

MADRID, 15. marca. Republikanski vojni minister Cassado upa, da bo mogoče z generalom Francom skleniti časten mir. Neodvisnost Španije bo zagotovljena, represalij ne bo.

BURGOS, 15. marca. Francove čete so v velikem številu obklopile severnozahodni del Madrida.

POLJSKE ZAHTEVE PO KOLONIJAH.

VARSAVA, 15. marca. To so bile te dni manifestacije, pri katerih so zahtevali, da

se dajo Poljski kolonije. Pri tem je imel predsednik kolonialne lige, general Kwasiński, govor, v katerem je dejal, da so Poljski kolonije neobhodno potrebne in da se bo borila zanje tako dolgo, dokler jih ne bo dobila.

HITLERJA NI NA DUNAJ.

DUNAJ, 15. marca. Za danes napovedani obisk Hitlerja so morali zaradi dogodkov na Češkem in Slovaškem preložiti na kasnejši čas.

NOVO LETALIŠČE V ALŽIRI.

PARIZ, 15. marca. Letališče v S'di Abesu v Alžiru bo opremljeno z najmodernejšimi pridobitvami letalske tehnike. Z deli so že pričeli.

ANGLEŠKA SKRB ZA OBRAMBO

LONDON, 15. marca. Vojni minister je večerj sporočil, da bodo poslej morali v vojaško službo že 17 in pol leta stari mladenci. Vsaki edinci ekspedicijske armade bo dodeljen oddelek srednje in težke artiljerije. V primeru izbruha vojne se bodo morali takoj zapreti vsi kinematografi, da se prepreči eksplozije in panika.

Bozra. Curih, 15. marca. De vizit: Beograd 10, Pariz 11.65, London 20.61 1/2, Newyork 439.75, Milan 23.14, Berlin 176.45, Praga 15. Budimpešta 87.25, Bukarešta 3.38, Sofija 5.40.

Domači zapiski

Českoslovaška tragedija in mi

Snoči je skupščina v odsotnosti opozicije sprejela z 297 glasovi proračun. V debati pred tem je poslanec Jovan Radulović (JRZ) izvalil viharne proteste Slovencev, ko je nastopil proti postavkam za fantovske odseke in proti delovanju te organizacije na srednjih solah. ZFO je dejal, je čisto verska organizacija in kot taka nezakonita. Protestiral je tudi proti imenovanju sportnika Draga Ulage za načelnika v ministristvu za telesno vzgojo. Slovenski poslanci: »To ministristvo ni ministristvo Sokolov. Zveza fantovskih odsekov je organizacija, ki je izšla iz Prosvetne zveze, kateri je pokrovitelj kraljevič Andrej.« Seja je morala biti prekinjena, narkar je prosvetni minister Čirič zagovarjal postavke in med drugim dejal, da se je ob priliki svečanosti proboja solunske fronte na Kajmakčalanu spomnil ljubljanskega fantovskega tabora in prišel do prepričanja: »da sta obe manifestaciji eno in isto.«

Minister Krek je v zagovoru svojih fantov dejal, da »morajo biti slovenski fantje najpoštenjavoinejši in najodločnejši vojaiki kraljevine Jugoslavije. Fantovska mladina reprezentira vso mladino Jugoslavije na mednarodnih kongresih v lahkoatletskih in prostih vajah... Takšni so prepričani v skupščini v času, ko se kos za kosom trgata bratska českoslovaška republika...«

Vloga Slovencev v srbsko-hrvatskih odnosih

Pod tem naslovom piše »Hrvatski dnevnik«, da so v proračunski razpravi narodne skupščine poslanci Združene opozicije dokazovali, da Slovenci ne morejo in ne smejo biti zapreka pri srbsko-hrvatskem sporazumu. Slovenci nimajo pravice na nekaj »liberum veto«. Za sporazum je potrebna samo soglasnost obeh prizadetih. Slovenci pa niso direktno prizadeti na vprašanjih, ki tičejo Srbe in Hrvatse. Slovenci lahko pristanejo na to, da se njihov položaj uredi na temelju sedanje ustave in se lahko zadovoljijo z večjimi ali manjšimi samoupravami. Položaj Slovencev se da danes primerjati s položajem Galicije v bivši Avstriji. V Slovencih vrše državno oblast samo Slovenci. Slovenci ne morejo biti jezikiček na tehnični niti arbitri. »Hrvatski dnevnik« dostavlja k temu, da to stališče poslancev UO ni nasprotno smernicam, ki jih je naznačil predsednik vlade g. Cvetković. Tudi oficijelni slovenski faktorji niso »lahi nobene izjave, ki bi nasprotovale temu stališču UO.

Fuzija Davidovčevcev in SDS?

V beograjskih političnih krogih vztrajno kroži vest, da bo na nedeljskem sestanku Davidovičevih delegatov iz vse države sprožen predlog o združitvi Demokratske in Samostojne demokratske stranke v enotno politično organizacijo. V vodstvu SDS pa pravijo, da sedaj ni čas za take dalekosežne akcije.

Origina'no mišljenje o hrvatskem vprašanju

»Srbli, Hrvati in Slovenci smo en narod. In ta narod je Srbija v vojni 1914... 1918. osvobodila ter s tem rešila srbsko vprašanje«, piše »Dubrovnik«, glasilo prijateljev dr. Stojadinovića. »Preko srbskega ni nobenih drugih vprašanj, ker če bi obstajala, bi jih Srbija rešila. Ne ona sama ne kdo drugi nima kaj zahtevati, ker bi s tem prenehala biti država, ki je bila osnovana po dogovoru v Versaillesu...«

»Hrvatski dnevnik« in Slovaki

»Prijateljski slovaški narod se je znašel ponovno v usodopolnem položaju, ki je posledica starih grehov češke politike. Dvajset let so se borili Slovaki za avtonomijo in bili lojalni državljanji. Atmosfera, v kateri je bila izvedena reorganizacija Česko-Slovaške, je bila zelo težka. Čehi niso mogli pozabiti, da so na novo ureditev države morali pristati na zunanji pritisk, prav tako ne Slovaki. Drugače bi bilo, če bi državo uredili sporazumno brez posredovanja od zuna; Slovaki bi stavili svoje zahteve. Čehi bi jih lahko sprejeli in bili srečni, da se država ohrani. Tako je Česko-Slovaška morala dopustiti, da se ji je vsilila rešitev, ki bi jo lahko sama uredila.«

Kako gledajo Hrvati na dr. Korošca

(Politično pismo iz Zagreba)

Zagreb, 14. marca.

Pred tremi leti se je mnogo pisalo in govorilo o zvezah g. dr. Korošca s Hrvati. Saj je bilo v početku vlade dr. Stojadinovića na Hrvatskem mnogo ljudi, ki so smatrali dr. Korošca za poklicanega posredovalca v hrvatskem vprašanju, ker se je bil po svojem izstopu iz vlade šestojanuarskega režima približal Hrvatim. Takrat, ko je dr. Maček sedel v zaporu, je bil dr. Korošec interniran na Hvaru, kjer je sprejel ambiske raznih političnih prijateljev, tudi Hrvatov, in prvi vrsti pa dr. Stojadinovića. Zelo dobri odnosi so takrat obstajali tudi med g. Koroščem in tako zvanim katoliškim senioratom v Zagrebu, ki se po nekaterih svojih članikih dovolj aktivno udeležuje v Mačkovem pokretu. Tudi »Obzorje« je v zadnjih letih večkrat proglasil dr. Korošca za posredovalca med Zagrebom in Beogradom.

Leta Stojadinovičeve vlade so minula. V polni složnosti in harmoniji sta delala gg. dr. Stojadinovič in dr. Korošec. Ta je bil tudi prvi, ki je g. Stojadinovića pri nemem sprejemu na beograjskem kolodvoru proglasil za vodjo. Slednjič je prišel tudi trenutek, ko je moral dr. Stojadinovič iz važnih državnih razlogov podati ostavko svojega kabineta. Med te razloge, kakor je razvidno iz izjav sedanjega šefa vlade g. Cvetkovića, spada in prvi vrsti tudi nereseno hrvatsko vprašanje. Z drugimi besedami: vzroke padca dr. Stojadinovića je treba iskati izključno izven njegovega kabineta in izven krogov njegove ožje politične družbe. Vse tisto, kar se je v nasprotnem smislu go-

vorilo ob krizi dr. Stojadinovičeve vlade, spada med bajke.

Rekrimacije, ki jih iznaša hrvatsko časopisje danes o Stojadinovičevem režimu, so več kot zanimive, ne le po tem, kar se piše, ampak tudi po tem, česar se ne piše, kar se zamoči. V teh listih se nikjer ne omenja ime dr. Korošca, kar brez dvoma pomeni, da Hrvati glede hrvatske zahteve ne želijo vzporejati g. Korošca z g. Stojadinovičem. Toda pri tem pa danes tudi ni več tistih komentarjev, kakor jih je prinašal hrvatski tisk v početku Stojadinovič-Korošev vlade. To rezervirano stališče je zelo značilno. Razloge temu lahko iščemo tudi v naporom prizadevanju JRZ, da se obvaruje edinstvo in sloga v stranki.

Znano je, s kako odločnostjo je dr. Maček odbil vsak razgovor z dr. Stojadinovičem, ki pa je še nadalje ostal šef in vodja JRZ in je bil nedavno izvoljen tudi za predsednika beograjske krajevne organizacije te stranke.

Zanimiva so tudi stališča z ene in druge strani. Dočim zahteva beograjska UO (združena opozicija) brezpogojno nov volitvi zakon in nove volitve, je poslanec Gabrovšek (JRZ) mnenja, da je za sklenitev sporazuma nepotrebna nova skupščina. Dočim upa dr. Laza Marković, da bodo nove volitve dvignile na površje Narodno radikalno stranko kot glavnega partnerja dr. Mačku za sklepanje sporazuma, se z druge strani podarja, da za sporazum ni potrebno niti postavljanje prvega pogoja: novi politični zakoni. Toda poleg vseh izjav, ki so s strani slovenskih poslancev prilajale v narodni skup-

ščini, obstajajo vseeno v vrstah Mačkovcev simpatije do nekaterih politikov v slovenski JRZ. Mi bi v tem političnem pismu ne bili objektivni, ako bi zamočali, da more n. pr. g. dr. Kulovec računati na posebno ustrežljivost v vrstah vodstva HSS, v kolikor seveda tudi on ne podlega vplivom, ki niso v skladu s političnimi smernicami te stranke.

Kakor smo že omenili, je bilo pred leti tudi dosti govorjenja o zvezah dr. Korošca z zagrebškim katoliškim senioratom. Toda — kakor je bilo pisu te vrst od informirane strani izjavljeno — so te zveze bile izključno osebnega značaja poedinih osebnosti tega starostinstva. Katoliški seniorat je in politično izključno podložen vodstvu hrvatskega narodnega pokreta. Nadškof dr. Stepinac je kot član seniorata in kot škof odkrito in javno nastopil proti vsakemu klerikalizmu v stari avstrijski obliki. Ta seniorat je v zadnjem času začel razširjati svoje vrste tudi v javni delavci, ki kot dijaki niso bili v katoliških organizacijah. Dr. Maček spremlja delovanje teh ljudi z velikimi simpatijami, ker ve, da bo preko članov te versko-kulturne organizacije — in to so ponajveč mlajši podeželski duhovniki — najbolje obdržal svoje postojanke na hrvatski vasi. Tudi v krogih tega seniorata, ki je politično zvest dr. Mačku, obstajajo močne simpatije za dr. Kulovca. O njem pravijo: dr. Kulovec se še ni toliko zaljublil v Beograd, da bi v tej ljubezni bil neobziren nasproti Hrvatom kot poedincem in proti Hrvatom kot narodu.

P. M.

Novice

Razprava o razmerah v Globokem

Celje, 15. marca.

Včeraj sta se morala zagovarjati pred senatom trije dva posestnika iz Globokega v brežiškem okraju. Drž. tožilstvo je nabralo toliko dokaznega gradiva in prič je bila cesta vrsta, da je trajala razprava do večera, ko sta bila po 7. obsodena posestnika na 10 in 4 mesece zapore. Razprava je razkrila celo vrsto važnih pričanj, negotovost in lažnim ovadbam in vaškim intrigam v okviru propadanja kmetijskih posestev in političnih borb ter nediscipliniranega in polzvestnega odpora ljudstva. Obtožena sta se morala zagovarjati, da sta ovdavila bivšega nar. poslanca, župana in posestnika g. Iva na Ureka radi zločinstva zoper javno moralo in da sta prizadeta zakonovarjala, da iz izpovedbe podpre njuno ovdbo. Sicer je ta res tako izpovedala in do podrobnosti razložila dogodke, toda preiskava proti g. Ureku je bila ustavljena radi neverjetnosti. Nato

je na predlog g. Ureka drž. tožilstvo obtožilo žensko lažnega pričevanja in je bila obsodena na 14 dni zapore. Zdaj je g. Urek zaprosil še za kazensko postopanje proti obojema posestnikoma, ki sta negotovarjala žensko h krivemu pričevanju. Ženska je končno priznala, da je krivo pričala in obremenila obojovaščana. Obtožba proti obojema je bila podkrepjena še z dejstvi, da sta že mnogokrat pretila g. Ureku z ječo in senzacionalno razpravo, ki ga bo spravila v zapor. Da sta zagrižena klevetnika, dokazuje dejstvo, da sta bila že kaznovana zaradi klevete. Takih klevet sta izrekla obtožena nešteto. G. Urek je izpovedal, da ga take obdolžitve kot starejšega zakonskega moža in očeta in kot predsednika občine, ki zavzema javni položaj, zadenejo hujše ko strel iz samokresa. S kaznovanjem obeh posestnikov je g. Urek dobil zadoščenje.

Dr. Dobovišek obsodjen

Celje, 15. marca.

Pred celjskim sodiščem se je danes dopolnje zagovarjal odvetnik in bivši narodni poslanec dr. Rudolf Dobovišek, ki je bil obtožen zaradi nekega letaka. Dr. Dobovišek je bil v zvezi s tem letakom kaznovan po čl. 4. zak. o zaščiti države na 1000 din kazni, 250 din povprečnine in plačilo stroškov.

o. Kranjski mestni proračun. Na proračunski seji mestne občine v Kranju je bil sprejet proračun, ki predvideva din 3.030.446 dohodkov in prav toliko izdatkov. Doklade, ki so bile predlagane na 56%, so bile določene na 45%.

o. Ribnica na Pohorju. Nesreča nikoli ne počiva. Pretekli teden se je ponesešil gozdni delavec Golob Florijan pri delu v gozdovih inž. Lenarčiča. Padajoče drevo mu je zdrobilo kolik. — Premeščen je bil kaplan g. Sem Jakob k Sv. Barbari v Haložah. Na njegovo mesto je bil imenovan g. Klemenc, ki je prej služil tam.

o. V Ljubljani sta se poročila diplomirani gradbeni tehnik g. Boris Krulj in edč. Vanda Rajerjeva.

o. Prepevodačno uvažanje naših bančovcev. Finančno ministristvo je prepovedalo uvažati naše 1000 in 500 dinarske bankovce iz tujine v našo državo. Ker je preko meje zelo mnogo našega denar-

ja, ki je prišel tja po nezakoniti poti, se izseljenci opozarjajo, da ne kupujejo omenjenih bankovcev, ki jih ne bodo mogli spraviti v Jugoslavijo.

o. Na Muti thiotaplo. Te dni je orožnik Borivoje Djurić zasačil K. P., ki je iz Nemčije prithotapil 50 vžigalnikov. Ko je thiotapec zapazil orožnika, je zbežal in vžigalnice zavrgel. Toda thiotapec je bil kmalu aretiran.

o. Pohorska mati in njen zblaznel sin. Iz Ruš nam poročajo, da je bil grozen pogled na ubogo pohorsko mater, ki se skozi Ruše peljala z vrvoju privezanega od strahu zblaznelega sina.

o. Nova žrtve divjih lovccev. V Zagodu nad Litijo je skupina divjih lovccev napadla kočico lovskega čuvaja Jožeta Odlazka in streljala v njo, hoteč izsiliti vrtnete pušk, ki jih je čuvaj odvez divjim lovcem. Ko je Odlazek odprl okno, da bi pomiril divje lovcce, je počil strel in čuvaj se je smrtno zadet zgrudil na tla. Glavna krivca sta se sama javila sodišču.

Celje

c. Angela Vodetova predava danes zvečer v Narodnem domu o temi: »Žena v službi svojega naroda«.

c. 24 advokatov je bilo povabljenih včeraj v Prešernovo ulico 13 na razgovor o neki peticiji, ki so jo podpisali in

odposlali na pristojna mesta. Uporabil so namreč po ustavi zajamčeno pravico do peticije in niso nikogar vprašali, kako je treba ta člen ustave tolmačiti. Toda tak bo postane prav zabavna zadeva — za 24 juristov.

c. Sokolski zvočni film »Oj leti, sivi sokole«, je bil včeraj prvič predvajan. Dvorana je bila nabitno polna in se je sokolska župa zato odločila, da predstavo ponovi v nedeljo ob 10. dop. in 2. pop. kot matinejo.

c. Streška družina Celje obvešča članstvo, da se bo vršil ponovni občni zbor v ponedeljek, dne 20. marca t. l., ob 20. uri v Celjskem domu.

c. V bolnišnico se je zatekel danes zjutraj Janežič Ivan, občinski delavec. Včeraj je pri prevozu gramoza padel z avta in si zlomil roko. — Pos. sin Franc Bizjak s Polzele je padel po stopnicah in si zlomil ključnico. Delavec sin Zvonimir Omerzel iz Lave si je pri padcu z voza zlomil roko. Delavca Otoma Urneta je napadel v Turškem lesu neznanec in mu s kolom zlomil roko.

c. Umril je v bolnišnici 33-letni posestnik Bukovšek Ivan iz Kostrivnice pri Kalobju.

Ptuj

p. Zvočni kino Ptuj predvaja danes in jutri ob 20. »Napoli v ognju poljubov«. »Sultanova hčerka in dobri vrtnar« je pravilica, ki jo priredi Prosvetno društvo v Ptuj v petek, 17. marca, v Mestnem gledališču.

p. Podružnica Kola jugoslovanskih sester v Ptuj ima jutri, 16. marca, v Mladiki redni letni občni zbor.

p. Dr. Fr. Zwiter, univ. docent iz Ljubljane, je v Ljudski univerzi ponovil predavanje iz Maribora o predhodnikih sodobnega nacionalizma.

»Ali res ni nikogar tu, ki bi se hotel z menoj kepatiz?«

Maribor

„Halo, tu Radio Maribor!“

KONČNO SE BO MORDA LE URESNICILA GOREČA ŽELJA SEVERNE SLOVENIJE.

Po dolgem molenovanju Maribor dobi radijsko oddajo postajo. Vsaj tako se glasi določba amandmanov, ki jih je vlada predložila finančnemu odboru skupščine in ki jih je ta po daljši razpravi že sprejel. Maribor je torej četrto mesto v Jugoslaviji, ki dobi oddajnik za normalne valove.

Ze pred par leti je bila živa akcija za relesko postajo v Mariboru, ki naj bi ne oddajala lastnega programa, ampak bi le prenašala emisijo ljubljanskega oddajnika v Domžalah. Seveda bi se slišali tudi programi ostalih jugoslovanskih postaj, kadar bi jih oddajala Ljubljana. Akcija je takrat že precej dozorela in merodajna mesta so prevzela mestno občino, naj se izjavi, kaj bi prispevala k uresničenju dolgoletne želje prebivalstva na severu Slovenije. Občina je ponudila zemljišče pri vodovodu na Tržaški cesti za zgraditev antenskega stropa in je tudi objavila izdatno finančno podporo, da bi se v etru slišal tudi glas: »Halo, tu Radio Maribor!« Proti pričakovanju pa je vsa zadeva zaspala.

Kakor smo informirani, ne gre v vlad-

nem predlogu samo za zgraditev releske postaje v Mariboru, ampak sploh za modernizacijo radiofonije v Jugoslaviji. Predvsem dobila Ljubljana in Zagreb novi aparaturi, baje po 20 kw antenske energije, kakor jo ima sedaj beograjski oddajnik. Ljubljanska aparatura pa pride v Maribor. Ker ima ta postaja 5 kw energijo, bo to za Maribor popolnoma dovolj. Ne smemo pozabiti, da je zlasti na deželi še vedno polno zastarelih in šibkih prejemnih aparatov, mnogi bi si nabavili je detektorje, ki bi prejemali je mariborsko postajo, zato potrebujemo precej močan oddajnik. Radijska postaja bo postavljena tudi v Skopju, kjer že dolgo leži vsa aparatura v skladišču, ker ni kredita za delo. Kasneje dobi Beograd novo postajo 100 kw, kakršno ima na Balkanu že Sofija. Na programu je tudi zgraditev postaj v Sarajevu in Splitu, ki dobita najbrže tudi po 5 kw močne stroje.

Vprašanje je sedaj, kdaj se bo ta sklep izvedel in kdaj bodo stavljena na razpolago potrebna sredstva.

Nove avtobusne proge

Mariborski mestni avtobusni promet se resno bavi z načrtom uvedbe dveh novih avtobusnih prog, ki bi bile izredno velike važnosti. Ena proga bi vezala Maribor z Ljutomerom, druga pa z Mursko Soboto. Na ta način bi dobile Slovenske gorice in Prekmurje dobro zvezo z Mariborom, ker so železniške zveze zelo

pomanjkljive. Komisijski ogled obeh prog je mestna občina v Mariboru že izvršila. Ko bo dograjena slovenjgoriška cesta Sv. Lenart—Sv. Benedikt in ko se bo uredila stara cesta Maribor—Sv. Lenart, bo mestno avtobusno podjetje uvedlo obe novi progi, ki bosta tudi precejšnjega gospodarskega pomena.

Huda nesreča na novi stavbi

Včeraj popoldne se je zgodila na novi stavbi na Tržaški cesti 46 huda nesreča. S prvega nadstropja je med delom strmoglavil z zidarskega odra 34-letni tatarski pomočnik Simon Adam in nezavesten obležal. Padel je v klet ter si poškodoval na več mestih glavo. Takoj so poklicali reševalce, ki so ponesrečenca prepeljali v tukašnje bolnišnico. Zdravniki so ugotovili, da njegove poškodbe k sreči niso življenjsko nevarne.

Sofoklejev „Kralj Ojdp“

V tej drami, ki jo bodo vpriporčili dijaki mariborske klasične gimnazije da-

nes zvečer v Nar. gledališču, je v duhu klasične tragedije njen bistveni del tudi zbor 15 tebanjskih mestnih očetov, ki je s svojimi liričnimi vložki razglabljuje vsebine nekak idejni posrednik med gledalci in dogajanjem na odru. Izvajanja tega zbora je v naši vpriporitvi rešili priznani slovenski glasbenik in skladatelj g. Fr. Kimovec tako, da je priredil zborove speve v duhu antičnih tonovskih načinov za petje s spremljevanjem klavirja.

m. Nov najemnik hotela »Mariborski dvor«. Hotel »Mariborski dvor« je prevzel od prejšnjega najemnika gospa Zofka Kveder, ki je do nedavnega vodila planinski hotel na Konni.

m. Strogi pasji zapor na Pobrežju. Za področje cele pobreške občine je odrejen strogi pasji zapor.

m. Umrja le v Mariboru ga. Gabrijela Gol v 44. letu življenja. Pogreb bo jutri ob 16. na magdalenskem pokopališču. N. p. v. m.!

m. Drevi Sofoklejev »Kralj Ojdp« v Narodnem gledališču. Izrajo dijaki klasične gimnazije.

m. Smrti vrliga Kobanca. V Kamnici je umrl 45 letni upokojeni železničar Franc Odlak, ki je bil dolgo vrsto let duša pevškega zbora »Kobanci«. Do svoje smrti je bil predsednik tega društva.

m. Slabost ga je obšla. K večerašnji notici o nadučitelju od Sv. Antona v Slov. goricah g. Ludviku Štunfu pripominjamo, da ga je obšla pred »Orlom« trenutna slabost.

m. Požar nad Selnico ob Dravi. Na Janzevi gori nad Selnico ob Dravi je zorelo gospodarsko poslopje s hišo Leopoldu Merniku, ki ima nad 65.000 dinarjev škode. Nastanek požara še ni ugotovljen.

m. Dober plen mariborske policije. Tukašnja policija je aretirala 62-letnega Andreja Kogovška iz Vrhnike, ki je 21. decembra vlomil v stanovanje tkalca Otmarja Boška v Erjavčevi ulici ter ukradel obleke, perila, zlatnine in denarja za 6000 dinarjev. Kogovšek je priznal še dve slični vlomni tatvini v Studencih. Vlomilca so izročili sodišču.

m. Kravo so mu ukradli. Posestniku Francu Grabru z Gačnika so neznanu stricel iz zaklenjenega hleva ukradli 1500 dinarjev vredno kravo.

m. Žepar je odnesel trgovskemu slugi Dragotinu Weinglu iz Mlinske ulice listnico, v kateri je imel 100 dinarjev.

m. Mladina beži z doma. Včeraj sta se na policijo zatekla kar dva zaskrbljena očeta, ki pogršata svoja otroka. Že pred dnevi je pobegnil z doma 17-letni železničarjev sin Josip Leš iz Čafove ulice. Z doma je neznan kam odšla tudi 15-letna tesarjeva hčerka Angela Terglavčnik iz Nove vasi. Za obema manjka vsaka sled.

m. Kdaj bo konec pobalinstva. Te dni so se na Kalvariji zopet pojavila kljukasta znamenja. Z njimi je bila pomazana celo cerkva. Oblasti se trudijo, da bi že napravile konec takemu pobalinstvu in izizvajaju.

m. Zaradi slabomnosti se je obesila. V Crnovi pri St. Janžu na Dravskem polju se je v hlevu obesila 43-letna slabomna ženica Frančiška Hrustel. Pokojna je šele nedavno prišla iz umobolnice v Novem Celju.

m. Čigavi brez koleši? Na policiji sta dve koleši brez lastnika. Obe koleši sta brez znamk in evidenčnih številk brez izvirala najbrže iz kakšnih tatvin. Lastniki, ki pogršajo kolese, naj se zgledajo na policiji.

* Za prihodnjo številko »Totega Hsta«, ki izide danes proti večeru, vlada veliko zanimanje.

* Na Pobrežju na Zrkovski cesti sta se našla klobuk in prazna aktovka. Predmeti se dobe na zand. postaji Pobrežje.

* Podružnica »Zveze gospodinj« v Mariboru vabi gospodinj na občni zbor, ki bo v petek, 17. t. m., ob 20. uri v »Vesnie«. Na dnevnem redu so odborova poročila, volitve in slujainosti.

* »Jadrani« priredi skupno z društvii »Nanos«, »Kobanci«, zborom pekov, moistrov »Planice« iz Pekar, v soboto, dne 18. t. m., v vseh prostorih Narodnega doma proslavo 70-letnice rojstva g. Laha Jos. večletnega pevovodje gornjih društev. Vstop prost. Po proslavi ples!

* Za izlet v Graz z avtobakom »Putnika« 19. marca (Jožefovo) je na razpolago še par sedežev. Prijavite se takoj!

* Napredek v frizerski stroki. G. Franjo Völker, brivec na Aleksandrovi cesti št. 30, je preuredil in higiensko moderniziral moški in damski salon, kar bo v Mariboru gotovo pozdravljeno.

* V soboto se vrši v Narodnem domu proslava 70-letnice g. Josipa Laha. Zasluznemu narodnemu delavcu bodo pridredila združena društva iz Maribora, v katerih je g. Lah sodeloval in še vedno deluje, časten večer, katerega naj poseti vsakdo. Sodeluje godba mariborske gasilske čete. Vstop prost!

Nočna lekarniška služba: lekarna pri Zamorcu, Gosposka ul., tel. 28-12; lekarna pri Angelu varhu, Aleksandrova cesta, tel. 22-13.

Kino

* Grajski kino. Danes veliki dramski film »Pečat spovednikove molčečnosti«. Po nedolžnem na smrt obsojen.

* Esplanade kino. Sijajni francoski film izredno lepe vsebine »Poštarova lič« z Harry Baumom.

* Kino Union. Do vključno četrtika prvovrsten francoski film »Nehvaležni ženin« s slavno in lepo umetnico Danielle Darrieux.

Mariborsko gledališče

Sreda, ob 20.: »Kralj Edip«. Priveditev drž. klas. gimnazije.

Četrtek, ob 20.: »Pygmalion«. Red C. Petek: Zaprti.

Sobota, ob 20.: »Prodana nevesta«. Red B.

Kultura

Miško Kranjec o razvoju naše književnosti

Prinašamo kratek izvleček iz predavanja pisatelja Miška Kranjca o poteh, ki jo je hodila naša književnost. Pisatelj je predaval o tej temi na študentski Ljudski univerzi.

Takoj uvodoma je pisatelj povedal, da se moramo nehoti vprašati kakšen je namen književnosti, če priznavamo načelo, da ni umetnost sama sebi namen. Kako pa je slovenska umetnost odgovarjala času in komu je služila? Ta, ki je klasična, naj umetnost ne bo sama sebi dekla, je dvignil umetnost tako visoko, da je postala dostojna spremljevalka človeka. In še nekaj, če ima krščanstvo težnjo po njemu odgovorjajoči umetnosti, da se torej piše po njemu ustrezajoči etiki, tedaj nastane vprašanje, zakaj ne bi smelo imeti svoje umetnosti vsako drugo gibanje, ki ima prav tako svoj nazor in svojo etiko (na pr. kmetijski in delavski razred). Na splošno ni umetnost samo golo fotografiranje vakdanjih posamezno golo fotografiranje vsakdanjih posevga, kar je človeškega, je želja po izpovedovanju, po očiščenju, kar pa je mogoče vedno samo preko razčlenbe etičnih načel, s katerimi je življenje vedno v opreki.

V delih, ki so se pisala v vseh časih od Homerja, Shakespearea in do danes, začitamo še vedno živost, ker so ti umetniki upodabljali človeka z vsemi napakami in vrlinami, z nečim, kar je občevljivo in kar bo ostalo še tisočletja. — Po teh besedah je prešel pi-

sateli na naše slovensko ustvarjanje, ki je sicer skromno, a vendar tako značilno kakor malokatera književnost.

Homer opeva etiko takrat vladajočega razreda, v srednjeveškem romanu so pa bile glavne osebe »junaki«. Vse to je bilo nam tuje, in Levstik je s svojim »Martinom Krpanom« prvič postavil nasproti meščanski, odnosno plemiški etiki etiko kmetstva. Kmet se pojavi enakovreden meščanstvu, celo močnejši od njega. Ne zмага samo s svojo telesno, ampak tudi z moralno močjo. V delu je prvič pri nas izpovedana moralna in tudi dejanska moč in sila kmetstva. Levstik je bil prvi, ki je pokazal na tisto pot, kjer je stal in čakal slovenski narod. Piše naj tisti, ki »ve, kako ljudstvo misli in govori, kaj ga razveseljuje, kaj žali, kakove so mu kreposti, kakove napake«. S temi besedami je Levstik pokazal pot slovenskemu pisatelju, čigar ljudstvo je kmetstvo.

Ah že pri Jurčiču se pokaže tista svojevrsna razklanost, ki je spremljala vso predvno slovensko prozo do Cankarja — mik meščanstva. Še močnejše se pokaže zanj pri Tavčarju: v preteklosti je iskal junake, viteze in ljudi z velikimi strastmi, ker je bil kmet zanj še vedno pretop za močne zgodbe, še vedno nezanimiv. V glavnem je bila knjiga takrat dostopna največ meščanstvu, ki ga je zanimalo vse prei, kakor realistične kmetске zgodbe in kmetška etika. Sprišno slovensko obeležje pa je bilo je kmetisko, in tudi Tavčar je ustvaril naj-

lepša dela, ki jih je napisal iz Poljanske doline, kjer je preživel mladost med kmeti, dela, v katerih beremo kmetске zgodbe. Tudi Kernik kot meščanski pisatelj ni mogel ubežati kmetskemu okolju. Slovenskemu duhu docela odtujeno pot pa je hodil Stritar: pisatelj je zavedel v goli formalizem: ni jim mogel dati duha, kakor ga je dal Levstik Jurčiču.

Razkol se kaže močno tudi pri Finžgarju, ki je prav tako kmetiski otrok, kakor večina slovenskih pisateljev; pisal je iz meščanskih in industrijskih okolij in šele poleg tega poustvaril kmeta kot nekaj manj važnega. Meško je šele po vsej sentimentalni hriki skušal končno ustvariti tudi kmetško dramo.

Proces se začne prvič očiščevati pri Cankarju. Ta je, kakor sta nekdanj Pršeren in Levstik, postavil novo težišče slovenske književnosti. Naj je bil Pršeren freigeistovec, Levstik svobodomislec in Cankar demokrat, svobodomislec in znova katoličan — idejno so bili vsi ti ljudje revolucionarji, ki so se uprili proti staremu meščanskemu naziranju in etiki ter se približali slovenskemu bistvu, etiki slovenskega naroda. Če si skuša kateri koli tabor prisvojiti dandanes Cankarja, je to samo paradoks, kajti etika Cankarjevih del je in bo ostala etika hilpaca Jerneja, etika malega slovenskega človeka, etika ponižanih in vrženih ob stran ceste.

Zato so takrat vodili meščani Cankarja odklanjali in postavili njemu nasproti na eni strani Finžgarja in Meška, na drugi pa Sorlija. V podobnem zatišju je ustvarjal Detela in pisal najboljši novelist Pugač.

Dosledno katoliški je šele Pregelj, ali na drugi strani že dobimo Kraigherja in Juša Kozaka. Zupančič je ostal za slovensko kulturo preveč salonski, svetovnjašči, česar o Prešernu ne moremo reči.

Prva povojna leta je mladina nastopila z manifesti (Podbevšek, France Vodnik) in premnogokrat jo je zaneslo v goli formalizem. Razvilo se je bohemstvo. V ozadju tega kavarnskega vzdušja pišejo umirjenije zgodbe Juš Kozak, Pregelj, Kraigher, Bevč.

Socialno prozo so začeli pisati pri nas Selškar, Vuk, Cerkevnik, Cufar. Ta literatura je še šibka, ker je mlada in je mlad delavski razred pri nas. Klopčič je postal kvaliteten pesnik.

V drugem povojnem desetletju se je pojavila cela vrsta književnikov, s katerimi se je vrnila naša kultura na svoja stara pota (Levstik), k narodu. Ta generacija je mirnejša, želi se približati slovenskemu občestvu, črpati iz njega in zanj ustvarjati. Pisatelj omenja tu Prežihovega Vornaca, Čufarja, Kosmača, Godinjo, Kozaka, Krefta, Selškarja, Klopčiča, Brnčiča, Ingoliča, Potrča in sebe.

Po vseh teorijah, v katerih se je krčič slovenska književnost, je krončno ostal Levstikov duh, ki se je oprl na jedro slovenskega problema. Tako nosi vsa naša pot pečat velike enotnosti, ne glede na vsa strampota. Mladi rod je začel ustvarjati tam, kamor so se našli stari šele v poznih letih ali samo včasih vračali. Ob takim začetku, ob takim razumevanju morale naše zemlje se nimamo ničesar bati.

Gospodarsivo

Vprašanja mestnega gospodarstva

FINANČNI STROKOVNJAKI MEST ZAHTEVAJO, DA JIM DRŽAVA DA TUDI DOHODKE, KADAR OBREMENJUJE Z NOVIMI POSLI, IN DA NAJ PREVZAME POLICIJO V SVOJE ROKE

V Beogradu je bila dvodnevna konferenca strokovnjakov jugoslovenskih mest, ki so se udeležili zastopniki vseh večjih mest v državi, med njimi tudi Ljubljane in Maribora...

Nekaj strokovnjakov je predavalo o več sodobnih problemih mest, tako o osnovnih vprašanjih mestnih financ, o potrebi finančnega pravilnika, o trošarinah na vino in žganje in pod. Vsi govorci pa so kritizirali navodila Finančnega ministrstva za sestavljanje mestnih proračunov.

Mnoga mesta so v finančnih stiskah, ker morajo vzdrževati mestno polico, druga mesta pa za njo ne izdajo ničesar, ker je policija prevzela v svoje roke država. Večina udeležencev je tudi zahtevala, naj država z ozirom na svojo tež-

njo, da prenaša mnoge posele na mesta, izda tudi odredbo, ki velja za trške in vaške občine: da naj namreč država na mestu istočasno tudi potrebne dohodke za kritje izdatkov, kadar ga obremenjuje z novimi dolžnostmi. Zato je še posebno potrebno sodelovanje med mesti in posameznimi ministrstvi.

Finančni strokovnjaki so na koncu zborovanja izdali resolucijo, v kateri so izrazili, kaj je potrebno storiti za mesta, da bi se zboljšale njihove finance in se jim omogočila boljša in plodnejša delovna doba. V resoluciji zahtevajo, da se čimprej izda zakon o samonpravnih finančah, da se naj vsaj načrtni uredb in zakonov o občinskih dostavljajo Zvezi mest v prefes, da se v primeru prenašanja poslov zajamčijo mestom tudi dohodki, ki so za to potrebni, da prevzame policijo država ali pa banovina ali pa da delijo izdatke zanjo, da se ukine delež za vzdrževanje bolnišnic, zlasti tistih, ki so jih mesta odstopila državi brez odškodnine in da se pri odobranju mestnih proračunov postopa kolikor mogoče liberalno ter omogoči uravnoteženje proračuna.

Za ozdravitev vinogradniške krize

Na vsedravnem kongresu vinogradnikov v Vrhu so zborovali sprejeli obširno resolucijo, v kateri izražajo svoje zahteve. V celi državi naj se izdelajo katasri vinogradniških področij. Strogo je treba paziti na to, da vina ne bodo ponarejena. Vse tiste, ki bi vino ponarjali, naj oblasti strogo kaznujejo. Za čim uspešneje kontrolo naj se poveča število vinarških nadzornikov. Omogoči naj se ustanovitve združne tovarne modre galice. Zaščitna carina na modro galico naj se ukine. Ukinejo naj se tudi tozadevne trošarine. Krizo vinogradnikov je mogoče rešiti samo s povečanjem potrošnje naših vin in vinskih proizvodov. Za povečanje prodaje vin zah-čevalo naši vinogradniki posebne olajšave. Potrebna je večja propaganda za naša vina. Ukinejo naj se vse trošarine na vino in žganje. Uto usreščenita tedi načrtov pa naj se uvede pavšalirana trošarina, ki naj ne presega pol dinarja pri litru. Razvoj vinske trgovine zelo ovirajo spremembe za transport vina, ki naj se čimprej ukinejo. Žganje iz vina in sadja do 50% naj se smeta za prosto žganje, ki je obdavčeno samo s splošnim davkom za poslovni promet. Vinogradniki

zahtevajo, da se šumeča vina smatrajo za navadna vina. Vse iovarne špirta naj se podržavijo. Država naj dovoli uporabo špirta samo za industrijske svrhe. Zabrati je treba proizvodnjo ocv ocv kisline iz špirta. Prehodno naj bo dovoljena proizvodnja octove kisline samo iz vinskih destilata ocv, dokler ne bo vpešana samo uporaba čistega vinskega kisa. Uporaba špirta za alkoholne pijače naj se prepove.

Vinogradniki zahtevajo stroge kazni za tiste, ki bi kuhali žganje iz žlarič, krompirja in sladkorne repe. Takim naj se za vedno prepove zganjevalna razsodna pa naj se na njegovi hiši zaznamuje s posebno tablico. Uvoz suhega grozdiča, fig in drugega sadja je treba prepovedati. Naša vina naj se prodajajo za narodno pijačo in naj zato povsod uživajo potrebno zaščito. Dovolj naj se vsopovsod prodala vina vinogradnikov neposredno konsumentom v drobnooptrežih po peklirih. Prevozni stroški za vino, sode in druge vinogradniške potrebščine naj se znatno znižajo. Vinogradnikom je treba omogočiti nakup trošarine pros-ega alkohola in sladkorja.

Gospodarski položaj Savinjske doline

Na občnem zboru svojega združenja so cejski trgovci ocenili gospodarsko stanje v preteklem letu. Kupna moč meščanstva se ni prav nič dvignila uradniške plače so ostale iste. Hmeljarji so za svoji pridelek izkupili polovico manj kot običajno, ker je bila produkcija za 50 odst. nižja in cena povprečno po 24 dila za kg. Vremenske prilike so bile sla-

be, v krajih Sv. Peter, Bizeljsko, Podčetrtje je bila toča, živinske bolezni so se širile. Kupna moč je padla, cene predvsem blagu, ki ga je treba uvažati, so se dvignile. Izvoz v Nemčijo je padel, v Italijo ni napredoval, močno je padel izvoz v države z zdravjo in visoko valuto. Olajšati je treba in poceniti prevoz in trgovanje z živino, sadjem, hmeljem in te-

som, ki poživljajo naše podeželje. Trgovci vidijo potrebo po reorganizaciji našega gospodarskega življenja predvsem v tem smislu, da ostane denar pri nas

Sport

Paniški teden preložen

Ker na veliki skakalnici v Planici tudi zadnje dneve ni zapadel nov sneg, je sklenilo Udrženje smučarjev Planica, preložiti razpisani mednarodni teden na dneve od 21. do 28. marca. Tekmovanje v teh dnevih se bo izvedlo le tedaj, če bo pravočasno zapadel sneg. Ako pa tudi to ne bo mogoče, bo ob prvi priliki, ko bodo snežne razmere lo dopuščale, večdnevne treninge, da se dosežejo nove izkušnje in rezultati. Tekmovalci bodo v tem slučaju brzojavno povabljeni.

USPEH NASEGA MECEVALCA V PARIZU.

Zagrebanec Vladimir Mažuranić je nastopil v pariški dvorani Wagram proti pravcu Francije v fletu iz l. 1938 Charlesu Lionu ter ga porazil v razmerju 10:7 točkam. Mažuranić, ki je bil več let učene italijanskega neltelja F. Tirellija, je v odlični formi, kar mu priznava tudi celoten pariški tisk.

CROSS-COUNTRY ZA PRVENSTVO MEDMURJA.

Novo ustanovljeno Varaždinsko športno društvo in CSK bosta priredila 25. t. m. cross-country za prvenstvo Medmurja s startom in ciljem na igrišču CSK v Čakovcu.

BOKSARSKO PRVENSTVO EVROPE.

Irska boksarska zveza je zgradila v Dublinu poseben pokrit boksarski stadion, kjer namerava organizirati evropsko prvenstvo v boksu od 18. do 22. aprila. Na

za nove prepotrebne investicije, ki naj dvignejo blagostanje ljudstva, zaposlilo ljudi in tako dvignjeo kupno moč.

Irskem je boksarski sport najpopularnjeja športna panoga. To prvenstvo je smatrali za pripravo na prihodno olimpiado, za katero se pripravljajo tudi drugi narodi s številnimi mednarodnimi tekmovalci.

SK Celje (atletika sekcija). Vse lahkatlele opozarjamo, da pričnejo z rednimi treninji. Lepo vreme nam je omogočilo pravčasno ureditev Glazije. S težkimi žrtvami smo preuredili tekaške ter ga nasuli z novimi ugaski, preuredili smo skakalnice ter naprave za mete. Sezona cross-countryjev je pred vrati, torej naj nihče ne odlaša s treningom. Vabimo celjsko mladino, da se prijavi v naš klub. Prijave sprejema oskrbnik na Glaziji.

Prvenstvo nogometno tekmo BSK - Gradinski (Z) bo sodil italijanski sodnik.

Jugoslovenska boksarska zveza bo imela svoj letošnji občni zbor 2. aprila v Zagrebu v prostorih JOO.

Amatersko boksarsko prvenstvo države bo 2. aprila v Zagrebu.

Medmestna smučska tekma med Dunajem in Budimpešto, ki je bila v soboto in nedeljo v Mariazellu, se je končala z zmago Dunajčanov v razmerju 50:24 točkam. Dunajčani so odnesli prva mesta v vseh disciplinah.

Prvo srečanje za Davison pokal v evropski zoni bo od 5. do 7. maja med Poljsko in Nizozemsko v Varšavi.

V Belfastu je reprezentanca Walesa nepričakovano visoko porazila Irce v rugbyju z rezultatom 7:0.

Prvak Evrope v težki kategoriji Dunajčan H. Lazek bo 17. t. m. v Berlinu branil svoj naslov proti A. Heuserju (Bonu), prvaku Evrope v srednji teži. Razen tega ga je izzval tudi že Italijan Santa di Leo.

Šah

Mednarodni turnir v Rigi

Iz kopalnice Kemeri so se mojstri preselili v Rigo, kjer nadaljujejo turnir. Šlahberg, ki po zadnjih dveh kolu odločno vodi v 7. kolu premagal Mikenas, Flohr dr. Hasenfuss, Melngailis Koblenza, Apšeniek pa Ozolsa; slednjo partijo smatrajo za najlepšo, ki je bila dolejš igran. Na turnirju Partija Feigin-Dreiberg je bila remis; ostale pa prekinjene. V 8. kolu je Stahlberg premagal Melngailisa, Bogoljubov Koblenza, Szabo Bööka, Petrov Apšenieka, Flohr Bezučka in Fei-

gin Ozolsa Prekinjene partije iz 7. in 8. kola pa so končale naslednje: Szabo je v krasnem napadu premagal Bogoljubova, Bök Bezučka, Petrov Solmanisa in Mikenas Solmanisa, dočim je bila igra dr. Hasenfuss-Dreiberg remis.

Stanje po 8. kolu: Stahlberg in Szabo 7, Flor 6, Bök in Mikenas 5 in pol, Feigin 5, Bogoljubov, Dreiberg, Petrov in Melngailis 4, Apšeniek 3 in pol, Koblenz in Solmanis 2 in pol, dr. Hasenfuss 2, Ozols 1 in Bezučko pol točke.

S palestinskega prvenstva

Kot smo že poročali, si je na turnirju v Tel-Avivu osvojil naslov prvaka Palestine ruski emigrant Cerniak. S tega turnirja prinašamo naslednjo partijo:

FRANCOSKA OTVORITEV
Beli: Černaška Črni: Weiß
1. e4 e6 2. d4 d5 3. Se3. Lb4 4. e5. c5 5. a3. Lxc3+ 6. bxc3 e4 (a poteza za gra šle, ko beli igra Ld3) 7. Dg4. g6 8. Sf3. Se7 9. Le2. h6 10. h4. Sf5 11. Df4. h5 12. Sg5. Ld7 13. a4. Sc6 14. Th3. Da5 15. Kf1. Sc7 (prilpava na veliko rohadu) 16. z4. hxd4 17. Lxd4. Sh6 18. Df6 (lepa poteza, ki takol odloči). Na pričaokovno potezo T8 je imel beli pripravljeno sledečo variano: 19. La3. D38 20. Tf3. Sxd4 21. Sh7. Sh2+ 22. Ke2. Sx13 23. Dg7 in beli dob. 0-0-0 19. Dxe7. Td8 20. Dd4. Dxd4 21. exd4. Sxd4 22. Sx17. Th8 23. Sd6+. Kf8 24. I31. Te7 25. Ke2 in črni preda.

Medklubsko tekmovalje v Beogradu. V nedeljo je prišlo v Beogradu medklubsko tekmovalje. V 1. kolu so se srečali naslednji klubi Beogralski S. K.; Grafiškemu S. K. 6½ : 1½; P. T. T.-Cigorinu 5½ : 2½; S. K. Vidmar-Pančevskemu s. k. 4½ : 3½; Zemunski s. k.-Češkemu srednješkolskemu s. k. 4:4. Drugo kolo tekmovalja bo v nedeljo 18. t. m.

Match Sonja Grai-Hemtsork je bila v soboto zaključena. Nemška prvkinja je dobila tudi 4. partijo in s tem postavila razmerje matcha 4:0.

Mojster Ivan Lešnik je odigral prekleko soboto v Rog. Slatini simultanko proti 30 igralcem iz Rogaske Slatine, Smarja pri Jelšah in Rogatca. Lešnik je dobil 27 partij, 3 pa remiziral.

Turnir za prvenstvo Rusije bo prišel 1. aprila v Leningradu. Med napovedanimi 19 udeleženci bodo tudi izj. Botvinnik, Levenfiš in Lilienhal, ki se je odredel madžarskemu državljanstvu in sprejel ruskega.

ELAINE HAMILTON

ZELENA SMRT

DETEKTIVSKI ROMAN

Reynolds je nekaj časa premišljal. Ni bilo vzroka, držati te ljudi v hiši, ako niso poznali gospoda Richarda. To bi lahko še pomnožilo zmedo pri njegovi nalogi. Vprašal je torej Noringtona, kateri so ti isti gostje. »Nekateri so člani mojega osebja v Quentinovi igri, je odgovoril Norington. »Drugi so gledališki prijatelji gospe Selcottove. Ce vam je ljubo, vam bom pomagal razdeliti je, ki so ga poznali in ki ga niso.« se je končnil »Hvala vam,« je sprejel Reynolds ponudbo. Ozrl se je, ko je vstopil Jenkins. »Izvršeno?»

»Vi ste bili z Mansfieldom pri Ingramu, se spominjate? Ali ne veste, je li danes tukaj?« Quentin je pokimal. »Da, je. Mislim, da je šel gori v dvorano, ko je gospodična Burnettova izganjala vse goste iz knjižnice, preden se je gospod Richard vrnil domov.« »Zakaj in kdaj se je to zgodilo?« »Na ukaz gospe Selcottove, približno pred eno uro. Gospodična Burnettova je rekla, da gospod Richard tukaj zmerom opravlja svojo korespondenco, pred večerjo.« »Ali se morete spomniti, kdo je bil vse v knjižnici, preden se je vrnil gospod Richard?« Quentin je nagrbnčil čelo. »Čakajte, morebiti je začel vestno.« »Norington in jaz sva šla v knjižnico malo pokramljati in sva našla tam Mansfielda samega. Slutim, da je bral časopise, najbrže je hotel imeti mir. Pri toliko gostih je bilo povsod zelo glasno.« »Torej ste bili trije,« je naštel Reynolds. »Se kdo?« »Minuto za nami je prišel tisti človek Callington Hunt z neko žensko. Norington jo pozna. Spominjam se, da ga je nagovorila. Potem je prišel Ingram, in ko nas je gospodična Burnettova nato zapo-

rokov.

»Vi ste bili z Mansfieldom pri Ingramu, se spominjate? Ali ne veste, je li danes tukaj?«

Quentin je pokimal.

»Da, je. Mislim, da je šel gori v dvorano, ko je gospodična Burnettova izganjala vse goste iz knjižnice, preden se je gospod Richard vrnil domov.«

»Zakaj in kdaj se je to zgodilo?«

»Na ukaz gospe Selcottove, približno pred eno uro. Gospodična Burnettova je rekla, da gospod Richard tukaj zmerom opravlja svojo korespondenco, pred večerjo.«

»Ali se morete spomniti, kdo je bil vse v knjižnici, preden se je vrnil gospod Richard?«

Quentin je nagrbnčil čelo.

»Čakajte, morebiti je začel vestno.«

»Norington in jaz sva šla v knjižnico malo pokramljati in sva našla tam Mansfielda samega. Slutim, da je bral časopise, najbrže je hotel imeti mir. Pri toliko gostih je bilo povsod zelo glasno.«

»Torej ste bili trije,« je naštel Reynolds. »Se kdo?«

»Minuto za nami je prišel tisti človek Callington Hunt z neko žensko. Norington jo pozna. Spominjam se, da ga je nagovorila. Potem je prišel Ingram, in ko nas je gospodična Burnettova nato zapo-

dila, ni šel z nami, marveč je šel skozi okenska vrata ven na vrt. — Gospodična Burnettova je ta vrata odprla, da bi izpuštila dim. — To so vsi.«

Torej Filip Mansfield je bil v sobi sam, je premišljal Reynolds, njegovi ključki so odpirali Ingramove predale in so bili najdeni za Ingramovo zofo. Bil je v Melwoodski vili in je mogel lahko — po času in priložnosti sodeč — usmrtili Ardena.

»Hvalečen vam bom, ako mi napišete imena in naslove gostov, ki zapuste hišo,« je rekel Quentinu. »Prosim, stojte pri vohodu.«

Reynolds je odprl vrata male sobe in se prijazno nasmehnil čakajočemu dečku.

»Ali morete vzdržati še malo časa. Daleč je vprašal. »Torej imate od tega, če je človek detektiv amatjer, vidite? Vaši materi bo žal, da smo se kdaj srečali.«

»Lahko počakam, kolikor časa boste hoteli, gospod. In moja mati je dobra prijateljica, razumela bo.«

»Ali bi vi mogli spoznati tisto ženo, ki je tako po tihem lezla po stopnicah in šla v knjižnico?«

»Gotovo.« Bill je z zelo podrobno opisal in celo na malo torbico iz koral ni-pozabil.

(Dalje sledi.)

Zanimivosti

Povodna katastrofa v srednjem Podonavju

»VESOLJNI POTOPI«, KI JE PRED 60 LETI PORUSIL SEGEDIN.

V februarjskih dneh 1879, je v našem predalpskem svetu nenadoma nastopilo dolgotrajno deževje. Debeli snežna odeja se je naglo topila, snežnica je napolnila struge, Donava, Mura, Drava in Sava so prestopile bregove.

V začetku marca je začelo močno deževati tudi v Karpatih. Tisa je silno narasla, mesto Segedin v Banatu je bilo čez noč ogroženo. Stiriinast dni je neprestano lilo izpod neba, dne 5. marca je Tisa prestopila glavni nasip, teden dni kasneje je podrli voda zadnje branke — Segedin je zajela velikanska povodenj. Plinska razsvetljava je ugasnila, med silnim orkanom in naliivi se je polastila prebivalstva strahovita panika. Plat zvona je odmeval vso noč, podirali so se leseni škodnji, za njimi zidane hiše. Mrtvo živino je odnašala voda, ljudje so se obupno borili z valovi, da bi se rešili v

više ležeči novi del mesta.

V noči na 13. marca se je zrušilo 1500 hiš, naslednje dni je bilo že 4000 poslopj v razvalinah. Ko je 14. marca prenehel vihar in se je nebo zvedrilo, je od 6850 hiš ostalo le še 231 nepoškodovanih. Velikansko jezero umazane vode je segalo 150 km daleč, od Tise tja do Donave. Cesar Franc Jožef si je bil z dvema ministroma ogledal razdejanje. Pravijo, da so mu solze zalile oči in obljubil je, da bo Segedin vstal še lepši kot je bil iz tal. Stiri mesce je bilo mesto pod vodo. Povodenj je terjala 151 mrtvih. Sele 15. junija je lahko stopilo v pogon 44 lokomobil s 114 črpalkami. V 24 urah so te spravile iz mesta pol milijona kubičnih metrov vode. Po treh letih je Tisa dobila nove, močnejše nasipe, Segedin si je skoro opomogel od posledic največje poplavne katastrofe v Srednji Evropi.

Dragocena knjiga D' Annunzia

V knjižnici nekega inženirja v Sisku je med drugimi tudi knjiga italijanskega književnika D'Annunzia, ki je izredne bibliofilske vrednosti. Knjiga je bila last italijanskega generala Ore, kateremu je slavni D'Annunzio podaril svoje znamenite govore in mu na notranji strani sam napisal posvetilo. Inženir iz Siska je bil med svetovno vojno v nekem mestu severne Italije. V neki kleti je našel knjigo, ki je zbudila njegovo pozornost. Za D'Annunzijevo knjigo, posvečeno generalu Ori, so se zanimale že mnoge italijanske knjižnice in ponujale zanjo bajne vsote.

Zastojkarstvo

Ivan Cankar je morda prvi ošibal zavojnik (L.Z), ki jim nekateri pravijo komarji ali po ruskem vzorcu: zajci. Poljske uradne statistike navajajo znatno število »črnih potovalcev«, kakor imenujejo tam železniške goste brez vozovnice. Takih zajedavcev so n. pr. leta 1937. zasacili nič manj kot 178 tisoč, večinoma okoli Viline in Varšave. Ako pomislimo, da jih mnogo niti ujeti niso, je pač ta država raj za pleme ljudi, ki jih francoščina naziva: resquilleurs ali brúters de

duc. Spričo tega so zadnje leto čuječnost povečali... V sorodno poglavje spada sklep angleških oblastev, ki uvaja obveznost prstnih odtiskov in vseh propustnicah. Fotografijo na potopnem listu lahko vsakdo spremeni, toda prstni odtiski se ne dajo potvoriti. Mnoge države so že prevzele ta sestav. Na tej podlagi bodo nadzorniki na mejah lahko zavrnili marsikaterega nezaželenega prihajalca.

Ženske v anekdotah

Na nekem koncertu je dirigenta Bulowa motil neprijeten šum. Ko se je obrnil, je opazil damo, ki si je dala mnogo opraviti s pahljaco. Bulow je upri svoje oči v žensko, ki je nič hudega slutela, mirno pahljala dalje. Naenkrat je dirigent jezen odložil taktirko in glasno zaklical k dami: — Če že morate neprestano otepati s pahljaco, storite to vsaj malo po taktu!

Soprog pruskega ministrskega predsednika in predsednika parlamenta sta se prepirali med seboj, katera njih zavzema po svojih močeh večjo čast in ugled. Ker se nista mogli zediniti, sta se za odločitev pismeno obrnili na kralja Friderikega Velikega. Vlada je pismo zavrnili, na robu pa pripisal: — Prismojnejša ima prednost!

Lepa, sončna
OPREMLJENA SOBA
se odda. Medvedova ul. 12-1.
IV. okraj. 2146

PRAZNO
sobo dobita mirna zakonca
(brez otrok) proti postrežbi.
Mlinska 8. Trizer. 2156

Opremljena, sončna
SOBA
z 1-2 posteljama, z all brez
privravnstne oskrbe se odda
samo boljšemu gospodu. Tri
minute od glavnega kolodvo-
ra in parka. Cankarjeva 14-11
vrata 7. 2160

Stanovanje

**SPREJMEM DVE GOSPO-
DIČNI**
na stanovanje s hrano ali
brez. Plinarska ul. 15. 2154
V novi zgradi se oddajo
krasna, moderna

STANOVANJA
in lepi poslovni lokali, blizu
teženskega kolodvoza pri av-
tobusni postaji, ob glavni ce-
sti. Vprašati Tezno. Ptuska
cesta 40. 2133

SPREJMEM 1-2 GOSPODA
v svo oskrbo. Smetanova 5-1
Stegensek. 2136

Oddam
SOBO IN KUHINJO
2 mirnima osebama s 1. aprilom
v Nasipni ulici. Vpraša
se Pobreška c. 21. blizu cer-
kve. 2138

STANOVANJE
soba, kuhinja in vrt se odda
s 1. aprilom. primerno za
upokojenca. Gosposvetska 14
Studenč. 2147

GOSPODA
vzajem na stanovanje. Tru-
barjeva 9. dvorišče. 2148

Sobo išče

IŠČE SE SOBA
s posebnim vvhodom v bližini
glavnega kolodvoza. Ponudbe
pod »Nujno« na upravo lista.
2143

Službo dobi

SLUŽKINJA
za vsa gospodinjstva dela, ka-
tera zna samostojno kuhati,
se sprejme k mali družini.
Polzve se v trgovini. Mari-
bor, Aleksandrova c. 26. 2134

KROJAŠKI POMOČNIK
se sprejme Henrik Partek-
krojač, Maribor, Dravska 10.
2145

Dopisi

SPOMLAD 33
Pismo prepozno dvignila. Ja-
vite mi sesanek na isti na-
slov kov prvotno. Viktorija C.
2151

Najfinejše ročno delo!

MARIBOR, GOSPOSKA ULICA 30

Novi vzorci za ob'eko, plašč ali kostum,
angleško, teško biago Vam nudi v velki iz-
biri po najnižjih cenah - Modna manufaktura trgovca
Jasij Ščaj-Marilco

Klobuke in slamnike
popravlja po najnoviših fačahon in na nižji ceni
Ivan Kvas ml., Klobučar, Aleksandrova cesta 32

Mi ne silimo k nakupu!
Veselite nas bo, ako Vam smemo poka-
zati naše najmodernejši vzorce blaga
za pomladanske oblike
MANUFAKTURA J. ROŽAJ
Maribor, Aleksandrova 16

Širite „Večernik“

Naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem
in znancem, da nas je za vedno zapustila so-
proga in dobra mamica, gospa
Gabrijela Gol
ki je dne 14. marca, ob pol 4. uri, previdena
s Svetotajstvi, po težki mučni bolezni v 44.
letu starosti mirno v Gospodu zaspala.
Pogreb blagi pokojnice bo v četrtek, dne
16. marca, ob 16. uri iz mestne mrtvašnice
na magdalenski pokopališče.
Maša zadušnica bo 17. marca, ob 7. uri v
magdalenski cerkvi.
Maribor, 15. marca 1939.
Glaboko žaljuči
soprog Franc in hčerkica Stefanija
ter ostalo sorodstvo.

MALI OGLASI

CENE MALIH OGLASOV: V malih oglasih stane vsake beseda 50 par; v oglasih orientabilna na to
odstave le dia 2.— Družni arhivski dopisovanja in lastnovostni oglas dia 2.— za besedi. Neizpolni
zaveza za to odstave le dia 10.— Debelo tiskane besede se računajo dvoje. Oglasni dvelet za
enkratno obilno zveza dia 2.— Zaveza za male oglasne vs plačilo takoj ori srodilo ostro mo se le
vponosti v oglasni štivali v naročniku ali se po postali polonisti na četovni reboe št. 11.499. Za vs
silence odzovore sledi malih oglasov se mora orlošiti zvezba se 3 dia.

Razno

NAKUP IN ZAMENJAVA
zlata, ur verižic, prstanov in
zobovna. M. Igricjev sin, Ma-
ribor, Gosposka 15. 387

MEDARNA
Prva specialna trgovina za
med. Ljubljana, Zidovska ul.
o nudi prvovrsten sortirani
svetlični med lastnega pridel-
ka in od najizkušenejših če-
škarjev po najnižji cenl. Na
debelo in na drobno. 1346

JARI JEČMEN
in oves za seme, grabarico
in vsa deteljna in travna se-
mena so na zalogi. Priporo-
čamo članom ista nabaviti
pri Kmetijski družbi, Mari-
bor, Meljska cesta 12, tel.
20-83. 1642

BUČNO OLJE,
dobro in vedno sveže, nudi
varna opla, Maribor, Tabor-
ska ulica. 2069

DAMSKÉ TORBICE!
Velika izbira in naiceneje pri
kerbal, 2094

DOR DOČE
DOBRO KAVO PITI
ora h »Kavalirju ili. »Kava-
ra«, specialna trgovina za
kavo, čaj in čokoladne spe-
cialite. 2112

**NAJBOLJŠA DALMATINSKA
VINA**
dobite v gostilni »Splate, Kor-
roška 39. 2140

**CRN. DOLGODLAK LOVSKI
PES**
z znakom mesta Maribor in
dresurini ovratnikom zgubljen.
Odda se nai proti na-
gradi. Naslov v upravi. 2144

MADRACE
žične vložke, afrik. žimo, va-
to, volno dobavila najceneje
»Obnova« P. Novak. Jurčiče-
va 6. 2157

Kdor ve ceniti kvaliteto, voli
ROBAUS-SUHOR in
**ROBAUS-ZDRAVILNI PRE-
PEČENEC**
Pazite na znakom Robaus.
1908

Kupim
STARO ŽELEZJE
kovine, žilne, vsakovrstne
stroje, orodje ter vse želez-
ne predmete kupule po na-
višjih cenah Justin Gustinčič,
Tattenbachova 14. 1415

Kupim rabljen globok,
OTROŠKI VOZIČEK
Ponudbe na upravo pod
»Otroški voziček«. 2141

Prodam

PIANINO
krasen glas, poceni na pro-
dal. Sodna 25-III. 12. 2142

BMW-MOTOR
500 ccm. z ali brez prikolice,
v dobrem stanju in z novimi
gumami ugodna na prodaj.
Cobl. Shell črpalka. Maribor,
Aleksandrova 36. 2150

Prodam
MOŠKO IN ŽENSKO KOLO
Vrtna ul. 11-III. Cirer. 2152

Spomnite se CMDI
Sobo odda
SEPARIRANA SOBA
in pomožni prostor se odda
s 1. aprilom. Beotrajnska 18.
2099

PODSTREŠNA SOBA
se odda v Mejni ul. 22. 2137

Svile
raznovrstnih lepih vzorcev
in nizkih cen za ples nudi
I. TRPIN
Maribor, Vetrinjska 15

Cement
Apno
Betonsko železo
Trsie
ter ves gradbeni material
po najnižjih cenah vedno pri
Pinter & Lenard, Maribor

Edino INFICIN

omamlja nopolnoma in trajno ŽOHAR-
JE, RUSE, BUBE in ŠČURKE in vuo
ostalo kuhinjsko golazne. Ako ne ko-
risti — vrnem denar! Orig. doza 15',
ovoj dia 6'. PO POSTI:
LEKARNA KRAJČEVIČ, VUKOVAR

Zahvala
Vsem, ki so nas ob težki izgubi dragega
soproga in dobrega očeta, gospoda
Franca Odloga
toložili in nam v težkih trenutkih njegove
bolezni pomagali ter ga na njegovi zadnji
poti spremlili v tako častno število, izrekamo
najiskrenejšo zahvalo.
Posebna zahvala č. g. župniku za tolnžilne
besede, kakor tudi č. g. kaplanu za zadnje
spremstvo, zastopnikom železničarjev, godbi
»Drava«, pevcem »Drave«, gasilskim četam,
»Kobancem«, znancem in darovalcem vencev,
cvetja ter denarnih podpor, kakor tudi vsem,
ki so nam izrazili svoje sočustvovanje.
Kamnica, 14. marca 1939.
Zaljučica soproga in otroci.

Zahvala
Za obilne dokaze iskrenega sočutja povod-
dom smrti našega nepozabnega soproga,
očeta, starega očeta, tasta, gospoda
Ivan Lužarja
izrekamo tem potom našo najiskrenejšo za-
hvalo.
Posebej se zahvaljujemo za častno spre-
mstvo stanovskih tovaršev na zadnji poti bla-
gega pokojnika.
Zaljučica soproga in ostalo sorodstvo.